

Surju Põhikool

ÕPPEKAVA ÜLDOSA

Alus: Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrus nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“

Kinnitatud direktori kk-ga 31. august 2011 nr 1-4/4

MUUDATUSED

Kinnitatud direktori käskkirjaga 30. august 2014 nr 1-4/3

Kinnitatud direktori käskkirjaga 01. september 2015 nr 1-4/3

Sisukord

1. Üldsätted.....	4
1.1 Põhikooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus.....	4
2. Õppe- ja kasvatus eesmärgid	5
2.1 Põhihariduse alusväärtused	5
2.2 Põhikooli sihiseade.....	6
2.3 Pädevused.....	6
2.4 Õppimise käsitlus	9
2.5 Õpikeskkond.....	10
2.6 I kooliastmes taotletavad pädevused	11
2.7 Õppe ja kasvatus rõhuasetused I kooliastmes	12
2.8 II kooliastme pädevused	12
2.9 Õppe ja kasvatus rõhuasetused II kooliastmes	13
2.10 III kooliastme pädevused	13
2.11 Õppe ja kasvatus rõhuasetused III kooliastmes.....	14
3. Tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati, valikainete loendid ja valimise põhimõtted, liikluskasvatus	14
3.1 Kohustuslikud ja valikõppeained	14
3.2 Tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati	15
3.3 Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht	15
4. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted, lõimingu põhimõtted.....	16
4.1 Läbivad teemad	16
4.2 Läbivate teemade käsitlemise põhimõtted	17
4.3 Lõimingu põhimõtted.....	24
5. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted.....	24
6. Õppe ja kasvatus korraldus ja ajakasutus	25
6.1 Õppe ja kasvatus korraldus.....	25
6.2 Õppe ja kasvatus ajakasutus	25
7. Hindamine	26
7.1 Hindamine	26
7.2 Kujundav hindamine	27
7.3 Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus	27
7.4 Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord	28
7.5 Käitumise ja hoolsuse hindamine.....	28
7.6 Kokkuvõtvad hinned ja järgmisse klassi üleviimine.....	29
7.7 Põhikooli lõpetamine.....	30
8. Õpilase juhendamise, õpilase ja vanema teavitamise ning nõustamise põhimõtted ja korraldus.....	30
9. Hariduslike erivajadustega õpilased ja nende õppekorralduse põhimõtted.	31
10. Karjääriteenuse korraldus.....	31
11. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted.....	32
12. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	33
13. Rakendussätted.....	33

Lisa 1 Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	lk 33
Lisa 2 Ainevaldkond „Võõrkeeled“	lk 117
Lisa 3 Ainevaldkond „Matemaatika“	lk 178

<u>Lisa 4 Ainevaldkond „Loodusained“</u>	<u>lk 261</u>
<u>Lisa 5 Ainevaldkond „Sotsiaalsained“</u>	<u>lk 453</u>
<u>Lisa 6 Ainevaldkond „Kunstiained“</u>	<u>lk 592</u>
<u>Lisa 7 Ainevaldkond „Tehnoloogia“</u>	<u>lk 646</u>
<u>Lisa 8 Ainevaldkond „Kehaline kasvatus“</u>	<u>lk 705</u>
<u>Lisa 9 Valikaine „Multimeedia“</u>	<u>lk 753</u>
<u>Lisa 10 Valikaine „Karjääriõpetus“</u>	<u>lk 768</u>
<u>Lisa 11 Põhikooli lihtsustatud õppekava</u>	<u>lk 799</u>

1. Üldsätted

1.1 Põhikooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus

(1) Kooli õppekava on põhikooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.

(2) Kooli õppekava koostades lähtutakse riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna vajadusi, kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove ning kasutatavaid ressursse.

(3) Kooli õppekavas on üldosa ja ainekavad. Ainekavad on esitatud valdkonniti koondatuna lisadena. Ainevaldkonniti koondatud ainekavad esitatakse klassiti.

(4) Põhikooli kooliastmed on:

1) I kooliaste – 1.–3. klass;

2) II kooliaste – 4.–6. klass;

3) III kooliaste – 7.–9. klass.

(5) Kooli õppekava üldosas esitatakse:

1) õppe- ja kasvatuseesmärgid ning -põhimõtted;

2) tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati, valikkursuste loendid ja valimise põhimõtted

3) läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted, lõimingu põhimõtted, seejuures õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused;

4) ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted;

5) õppe ja kasvatuse korraldus (sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg);

6) hindamise korraldus;

7) õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;

8) õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted;

9) karjääriteenuste korraldus;

10) õpetaja töökava koostamise põhimõtted;

11) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

2. Õppe- ja kasvatuse eesmärgid

2.1 Põhihariduse alusväärtused

(1) Surju Põhikoolis (edaspidi koolis) toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlblist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Kool loob tingimused õpilase individuaalsust arvestava arengu toetamiseks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

(2) Kool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on ühiskonnas toimetuleku ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks ning toetab adekvaatse ning positiivse enesehinnangu kujunemist.

(3) Kooli õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad «Eesti Vabariigi põhiseaduses», ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse Surju Põhikoolis järgnevaid põhiväärtusi:

1) Kohusetunne

Uskumused, mis toetavad seda konkreetset väärtust: Ülesannete täitmine ja kokkulepetest kinnipidamine vajab kohusetunnet. Kohusetundlik inimene on usaldusväärne.

Iseloomulikud käitumised, mis toetavad seda väärtust ja neid uskumusi: Võtan vastutuse oma tegude eest. Tehes vigu, õpin neist ja korrigeerin oma tegevusi.

2) Koostöövalmidus

Uskumused, mis toetavad seda konkreetset väärtust: Kõigi osapoolte soovide ja ootuste mõistmine ja nendega arvestamine.

Iseloomulikud käitumised, mis toetavad seda väärtust ja neid uskumusi: Võtan vastutuse. Olen avatud ja oskan teha koostööd erinevate inimestega erinevates olukordades. Valmis minema kompromissile. Olen loov.

3) Ausus

Uskumused, mis toetavad seda konkreetset väärtust: Aus inimene vastutab oma sõnade ja tegude eest. Olles ise aus, eeldad, et teised vastavad samaga. Aus inimene tunnistab oma vigu ja õpib neist. Aus inimene võtab vastu konstruktiivset kriitikat.

Iseloomulikud käitumised, mis toetavad seda väärtust ja neid uskumusi: Olen siiras. Oskan oma arvamust teisi kahjustamata põhjendada. Olen oma põhimõtetes kindel, ei halvusta kaaslaste põhimõtteid, vaid hindan neid objektiivselt.

4) Lugupidamine

Uskumused, mis toetavad seda konkreetset väärtust: Eestimeelne inimene austab nii oma kui ka teiste rahvaste keelt ja kultuuri.

Iseloomulikud käitumised, mis toetavad seda väärtust ja neid uskumusi: Olen salliv. Järgin traditsioone. Seisan oma kultuuripärandi eest.

5) Ettevõtlikkus

Uskumused, mis toetavad seda konkreetset väärtust: Ettevõtlik inimene oskab seada eesmäärke ja neid eesmäärke ellu viia.

Iseloomulikud käitumised, mis toetavad seda väärtust ja neid uskumusi: Olen algatusvõimeline ja loov. Vastutustundlik. Ettevõtlik inimene on õpihimuline ja hea suhtlemisoskusega.

6) Vastutustunne

Uskumused, mis toetavad seda konkreetset väärtust: Vastutustundlik inimene vastustab oma sõnade, tegude ja otsuste eest.

Iseloomulikud käitumised, mis toetavad seda väärtust ja neid uskumusi: Käitun vastavalt oma tõekspidamistele, sellega kaaslasti kahjustamata.

(4) Kooli põhiväärtused tuginevad üldinimlikele väärtustele (hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikele väärtustele (vabadus, demokraatia, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

(5) Õpilaste sotsialiseerumine rajaneb Surju Põhikooli kultuuri, eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühisväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda, teha õigeid valikuid ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

2.2 Põhikooli sihiseade

(1) Koolil on nii hariv, kasvatav kui ka toetav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada tulevases elus erinevates rollides: järgmises haridusastmes, perekonnas, tööl ja avalikus elus.

(2) Koolis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi ja adekvaatse enesehinnangu kujunemine.

(3) Kool loob õpilasele eakohase, turvalise, positiivselt mõjuva ja arendava õpikeskkonna, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise

(4) Kool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes on eneseteadlik, ennast usaldav ning suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.

(5) Kool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Kooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

(6) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

(7) Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

2.3 Pädevused

(1) Riikliku õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld-, valdkonna- ja õppeainepädevusteks.

(2) Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

(3) Üldpädevused on:

1) Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; luua, hoida ja hinnata inimsuhteid; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamise rõhuasetused koolis on:

- a) õpilaste suunamine iseenda tundmaõppimisele, objektiivse enesehinnangu kujunemisele ning heade kommete omandamisele;
- b) klassikollektiivi loomisel koostööoskuse, kaaslastega arvestamise, õiglustunde, aususe, hoolivuse, sallivuse ja inimväärikuse kujundamine enda ja teiste suhtes;
- c) erinevate maailmavaadete ja religioonide (nii ajalooliste kui tänapäevaste) tutvustamisel toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujunemisel tähtsustuvad sotsiaal- ja kunstiained ning läbivate teemadena kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus. Koolielus toetavad antud pädevuse kujunemist traditsioonilised üritused, Ilmi Kolla luulevõistlus.

2) Sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

Sotsiaalse ja kodanikupädevuse arendamisel on rõhuasetus läbi kodupaiga tundmaõppimise koostööoskuse ja ühiskonnaelu reeglite aktsepteerimise arendamine, kriitilise ja loominguilise mõtlemise arendamine, läbi keeleõppe ja erinevate maade kultuuride tundmaõppimise eri ühiskondades kehtivate käitumisreeglite ja tavade tundmaõppimine.

Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujunemisel tähtsustuvad ainevaldkonnana sotsiaalsed ja kunstiained ning õppeainetena geograafia ja kirjandus. Läbivate teemadena on olulisemateks keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus ning kultuuriline identiteet. Koolielus toetavad antud pädevuse kujunemist Oma Riigi valimised ja igapäevatöö oma riigi kodanikuna.

3) Enesemääratluspädevus – oma arenguetapist lähtuvalt suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; lahendada iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhtes tekkivaid probleeme.

Enesemääratluspädevuse arendamiseks toimuvad kõikides kooliastmetes iga-aastased arenguveestlused õpilase, klassijuhataja ja lapsevanema osalusel, kus õpilane analüüsib ennast ning saab tagasisidet õpetajatelt. Enesemääratluspädevuse arendamisel tähtsustub klassijuhatajate, aineõpetajate ja tugisüsteemi (eripedagoog, sotsiaalpedagoog) spetsialistide vaheline koostöö.

Enesemääratluspädevuse arendamiseks läbi kehalise kasvatus tundide pööratakse tähelepanu ohutus- ja hügieeninõuetele; toetatakse kehaliste harjutustega regulaarse tegelemise abil organismi kasvu ja arengut; propageeritakse tervislikke eluviise; õpetatakse ratsionaalsed tööasendid ning esmaabi- ja enesekontrollivõtteid.

4) Õpipädevus – suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.

Õpipädevuse kujundamisel on koolis rõhk funktsionaalse kirjaoskuse ja kriitilise mõtlemise arendamisel ning elukestvaks õppeks häälestamisel.

Õpipädevuse kujundamisel tähtsustuvad kõik ainevaldkonnad. Läbivate teemadena on olulisemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine ning tehnoloogia ja innovatsioon. Õpipädevuse kujunemist toetab koolielus hariduslike erivajadustega koordinaatori tegevus, samuti arenguringi töö I ja II kooliastmes.

5) Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Suhtluspädevuse arendamisel on koolis rõhk suuliste vastuste, vestluste ja esinemiste korrektsel keelekasutusel. Suhtluspädevuse kujundamisel tähtsustuvad keele ja kirjanduse, võõrkeelte ja sotsiaalainete ainevaldkonnad, kooli õpilaskonverents ning igas kooliastmes koostatavad loovtööd. Suhtluspädevuse kujunemist toetavad koolielus klassiväliste ürituste planeerimine ja teostamine, huviringides osalemine.

6) Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.

Matemaatikapädevuse kujunemiseks on põhiorõhk erinevate õppemeetoditega huvi äratamisel matemaatika vastu ning õpitava seostamisel igapäevaeluga. Matemaatikapädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena matemaatika, loodusõpetus, keemia, füüsika ning läbivate teemadena elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkonna jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevuse kujunemisele koolielus aitavad kaasa õpilaste aktiivne osavõtt Pranglimise ja Mõttespordi võistlustelt. Aktiivne ja süstemaatiline loodusviktoriinidel ja teaduskoolis osalemine. Pädevuse kujunemisele aitab kaasa ainealaste olümpiaadide ja võistluste ettevalmistusperiood. Lisaks igapäevane maleringis osalemine.

7) Ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärged ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

Ettevõtlikkuspädevuse arengut koolis toetavad tegevused:

- a) huvitegevus;
- b) „Oma Riik“;
- c) karjääriõpetus;
- d) loovtööd;
- e) traditsioonilised üritused.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena matemaatika, kunstained, sotsiaalsed ja tehnoloogia, läbiva teemana on olulisem kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

8) Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeedia loomisel ja kasutamisel;

kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Digipädevuse kujunemist koolielus toetav valikaine multimeedia õpetamine.

(4) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

(5) Õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:

- a) eesti keel ja kirjandus;
- b) võõrkeeled;
- c) matemaatika;
- d) loodusained;
- e) sotsiaalsed;
- f) kunstained;
- g) tehnoloogia;
- h) kehaline kasvatus.

(6) Loetletud ainevaldkondade valdkonnapädevuste ja õppeainepädevuste ning nende kaudu ka üldpädevuste kujunemist kirjeldatakse kooli õppekava ainekavades.

(7) Ainekavades esitatakse klassiti õpitulemused kui ka õpitulemused õppeteemade läbimisel. Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist. Õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele tagasisidet.

2.4 Õppimise käsitus

(1) Õppimist käsitletakse väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes. Konkreetsemalt tähendab see selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelu erinevates situatsioonides toimetulekuks. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks.

(2) Õpikeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega ning õpikeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused.

(3) Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslaste ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalike oskuste ja tööharjumuste kujunemist toetatakse.

(4) Õpetamist mõistetakse kui õpikeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

(5) Kasvatust mõistetakse kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus ja õigete hoiakute kujundamine eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna

vastastikust usaldust ning koostööd, mille eesmärgiks on toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

(6) Õpet kavandades ja ellu viies:

- a) arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
- b) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- c) võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
- d) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- e) luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane, õpilane-õpetaja -lapsevanem);
- f) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
- g) kasutatakse kooli õppekavas kirjeldatud hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
- h) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igaühe individuaalsust.

(7) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab põhikool kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

(8) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisisteste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab põhikool õpet ja kujundab õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

2.5 Õpikeskkond

(1) Õpikeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpikeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

(2) Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist.

(3) Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

(4) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- a) osaleb kogu koolipere;
- b) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;
- c) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- d) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
- e) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;

- f) ennetatakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
 - g) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
 - h) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
 - i) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
 - j) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
 - k) koolielu korraldatakse vastavalt inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelile;
 - l) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.
- (5) Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:
- a) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast sobiv;
 - b) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu;
 - c) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
 - d) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
 - e) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, vastavalt kooli võimalustele nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
 - f) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.
- (6) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas.

2.6 I kooliastmes taotletavad pädevused

- (1) Esimese kooliastme lõpus õpilane:
- a) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas ja tolerantne, täidab lubadusi ja on usaldusväärne; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
 - b) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, teab, kuidas jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
 - c) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
 - d) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda jälgida;
 - e) suudab eakohasest tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
 - f) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitatud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
 - g) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
 - h) käitub loodust hoidvalt;
 - i) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;

- j) oskab kasutada tekstitöötlus ja infootsinguga seotud arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- k) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- l) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab peab lugu loovast eneseväljendusest ja tunneb rõõmu liikumisest;
- m) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- n) oskab ohtlikke olukordi vältida ja oskab ohutult liigelda;
- o) ohuolukorras oskab abi kutsuda.

2.7 Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes

(1) Esimeses kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitähtsuseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

(2) Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- a) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- b) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- c) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- d) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- e) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.

(3) Esimeses kooliastmes keskendutakse õpiraskuste märkamisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

(4) Õpetaja toetab iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

(5) Õppetöö korraldamise alus esimeses kooliastmes on üld- ja aineõppe kombineeritud variant.

2.8 II kooliastme pädevused

(1) Teise kooliastme lõpus õpilane:

- a) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- b) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- c) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- d) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnustada ning oma tegevust korrigeerida;
- e) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;

- f) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- g) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsesest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel;
- h) on omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- i) väärtustab säästvat eluviisi ja looduskeskkonda, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- j) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- k) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- l) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- m) väärtustab loomingut ning väljendab end kunstivahendite abil;
- n) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- o) tegeleb sobiva harrastusega;
- p) omab üldist ettekujutust töömaailmast.

2.9 Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

(1) Teises kooliastmes on nii õpetuse kui ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike, endast ja teistest lugupidavate ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmisi- ja tegevusvaldkondade vastu.

(2) Teises kooliastmes keskendutakse:

- a) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitud praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- b) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- c) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- d) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele;
- e) õpilaste motiveerimine läbi pakutava õpiabi enda arendamisele.

(3) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitud praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

2.10 III kooliastme pädevused

(1) Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- a) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse;
- b) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- c) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;

- d) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärged ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- e) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- f) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- g) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- h) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- i) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- j) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- k) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- l) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- m) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- n) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

2.11 Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

(1) Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidel ja võimetele vastavat õpiteed valida.

(2) Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- a) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- b) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- c) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- d) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- e) õpilaste erivõimete ja huvid arendamisele;
- f) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

3. Tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati, valikainete loendid ja valimise põhimõtted, liikluskasvatus

3.1 Kohustuslikud ja valikõppeained

(1) Kooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:

- a) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus (lisa 1);
- b) võõrkeeled: A-võõrkeel, B-võõrkeel (lisa 2);
- c) matemaatika: matemaatika (lisa 3);
- d) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia (lisa 4);

- e) sotsiaaalained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus (lisa 5);
- f) kunstiained: muusika, kunst (lisa 6);
- g) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus (lisa 7);
- h) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus (lisa 8).

(2) Kooli õppekavas on esitatud multimeedia valikõppeaine ainekava (lisa 9) ja karjääriõpetuse valikõppeaine ainekava (lisa 10). Valikaineid õpetatakse II ja III kooliastmes 1. nädalatunni raames. Valiku langetab õpilane õppeaasta alguses.

3.2 Tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati

(1) Kool tagab õpilasele õppe alljärgneva tunnijaotusplaani järgi:

	Kohustuslik	Lisatund	1	2	3	Kohustuslik	Lisatund	4	5	6	Kohustuslik	Lisatund	7	8	9
1) eesti keel	19		6	7	6	11		5	3	3	6		2	2	2
2) kirjandus:	0					4			2	2	6		2	2	2
4) A-võõrkeel:	3	3		2	4	9	3	4	4	4	9		3	3	3
5) B-võõrkeel:	0					3				3	9		3	3	3
6) matemaatika:	10	2	4	4	4	13	2	5	5	5	13	1	4	5	5
7) loodusõpetus:	3	3	2	2	2	7	1	3	3	2	2		2		
8) geograafia:	0					0					5	1	2	2	2
9) bioloogia:	0					0					5	1	2	2	2
10) keemia:	0					0					4			2	2
11) füüsika:	0					0					4			2	2
12) ajalugu:	0					3	1		2	2	6		2	2	2
13) inimeseõpetus:	2		1		1	2			1	1	2		1	1	
14) ühiskonnaõpetus:	0					1				1	2				2
15) muusika:	6		2	2	2	4		2	1	1	3		1	1	1
16) kunst:	4,5		3	3	3	3		1	1	1	3		1	1	1
17) tööõp, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõp:	4,5					5		1	2	2	5		2	2	1
18) kehaline kasvatus:	8		2	3	3	8		3	3	2	6		2	2	2
Multimeedia							2	1	1			1	1		
Karjääriõpetus							1			1		2		1	1
Loovtöö					x				x				x		
Kokku:															
vaba tunniressurs		8	2	4	2		10	4	3	3		6	1	2	1
maksimaalne nädalakoormus			20	23	25			25	28	30			30	32	32

3.3 Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht

(1) I kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast.

(2) II ja III kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

(3) Õpilast suunatakse liikluskasvatuse valdkonnas:

- a) kujundama liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- b) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- c) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma jälgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
- d) tundma õppima ja väärtustama liikluse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

(4) Klassi- ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides.

(5) Liikluskasvatuse teemad määratletakse klassijuhataja töökavas.

(6) Klassi- ja koolivälised liiklusalased üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis, nende läbiviimise eest vastutab kooli huvijuht.

4. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted, lõimingu põhimõtted.

4.1 Läbivad teemad

(1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineüleised ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- a) õpikeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- b) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte (Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga);
- c) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- d) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
- e) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälisest õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

(3) Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

- a) elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;

- b) keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;
- c) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
- d) kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab nii Surju Põhikooli, oma kodu kui ka rahvuskultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
- e) teabekeskond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi;
- f) tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
- g) tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
- h) väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

4.2 Läbivate teemade käsitlemise põhimõtted

4.2.1 Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”

(1) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

(2) Õpilast suunatakse:

- a) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- b) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- c) arendama oskust seada endale eesmäärke ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- d) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;

- e) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

(3) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiumbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

(4) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

(5) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

4.2.2 Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng”

(1) Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

(2) Õpilast suunatakse:

- a) aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- b) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- c) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- e) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- f) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

(3) Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

(4) Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

(5) Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui terviksüsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

4.2.3 Läviv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”

(1) Läviva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

(2) Õpilast suunatakse:

- a) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
- b) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
- c) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- e) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
- f) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- g) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

(3) Läviva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine I kooliastmes

Läviva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

(4) Läviva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine II kooliastmes

Läviva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

(5) Läviva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine III kooliastmes

Läviva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja

mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

4.2.4 Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”

(1) Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

(2) Õpilast suunatakse:

- a) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
- b) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- c) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;
- d) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- e) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- f) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

(3) Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusel kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

(4) Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

(5) Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

4.2.5 Läbiv teema „Teabekeskond”

(1) Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

(2) Õpilast suunatakse:

- a) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- b) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- c) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- d) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi;
- e) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

(3) Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärke ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisioskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

(4) Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

(5) Läbiva teema „Teabekeskond” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselusel, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusvääruse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leidud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töös aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

4.2.6 Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”

(1) Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

(2) Õpilast suunatakse:

- a) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- b) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- c) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- d) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
- e) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- f) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel

erinevates projektides.

(3) Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamise meetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

(4) Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

(5) Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

4.2.7 Läbiv teema „Tervis ja ohutus”

(1) Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis. Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liikluses, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

(2) Õpilast suunatakse:

Tervise valdkonnas:

- a) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- b) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- c) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- d) leidma ning kasutama usaldusväärset tervise teavet ja abiteenuseid;
- e) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

Ohutuse valdkonnas:

- a) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- b) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- c) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- d) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- e) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
- f) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

(3) Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise,

vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusi oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstatsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

(4) Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstatsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

(5) Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

4.2.8 Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”

(1) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

(2) Õpilast suunatakse:

- a) tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
- b) analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
- c) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- d) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- e) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- f) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

(3) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

(4) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttestundesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud.

Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

(5) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtmel. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

4.3 Lõimingu põhimõtted

(1) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist.

(2) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldatakse koolis õpet ja kujundatakse õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppeeesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

(3) I, II ja III kooliastmes korraldatakse üldpädevuste arendamiseks ning läbivatest teemadest lähtuvalt loovtöö:

- a) Loovtööks võib olla uurimus, projekt, kunstitöö vm.
- b) Loovtöö organiseeritakse läbivatest teemadest lähtuvalt või õppeaineid lõimides.
- c) Loovtöö toetab õpilaste üldpädevuste ja valdkonnapädevuste kujunemist läbi ainetevahelise lõimingu.
- d) III kooliastme loovtöö teema märgitakse lõputunnistusele.
- e) Loovtöö korraldamise ja hindamise põhimõtted ning teema sätestatakse iga õppeaasta 1. oktoobriks direktori käskkirjaga.
- f) Loovtöö teema valitakse õpilase, klassijuhataja ja aineõpetajate koostöös.
- g) Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui kollektiivselt (I ja II kooliaste).

5. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

(1) Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamisel järgitakse põhimõtet, et projekti tegevused toetaksid üldpädevuste arendamist ja valdkonnapädevuste kujunemist läbi ainetevahelise lõimingu.

(2) Põhirõhk on õpilaste algatusvõime, loovuse ja koostööoskuse (õpilane-õpilane, õpilane-õpetaja, õpilane-õpetaja-lapsevanem) arendamisel.

(3) Projekti all mõistetakse ühekordse iseloomuga ajaliselt piiratud tööd, millel on kindel eesmärk ja ressurss. Projekt algab töömeeskonna loomise ja tegevuskava koostamisega ning lõpeb tulemuste analüüsi ning järelduste tegemisega.

(4) Projektid kavandatakse ja tehakse kooliperele teatavaks enne õppeaasta algust.

(5) Ülekoolilised projektid toetavad suhtlus- ja ettevõtlikkuse ning sotsiaalsete pädevuste

omandamist.

- 1) õpioskuste võistlused;
- 2) õppekursioonid;
- 3) teemanädalad;
- 4) projektipäevad;
- 5) konkursid;
- 6) traditsioonilised ülekoolilised üritused.

(6) Traditsioonilised koolidevahelised projektid on maakondlikud ja vabariiklikud lauluvõistlused, tantsu- ja laulupidu, spordivõistlused, aineolümpiaadid, konkursid, ainepäevad, Oma Riigi laagrid.

6. Õppe ja kasvatuse korraldus ja ajakasutus

6.1 Õppe ja kasvatuse korraldus

(1) Õppe ja kasvatuse korralduses lähtutakse riiklikus õppekavas esitatud nõuetest ja ülesannetest.

(2) Õpe on korraldatud kahel viisil: õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel või erinevate õppeainete õpetamine toimub teatud ajal õppeaastas.

(3) Õppe ja kasvatuse ajakasutus (sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg) määratakse kooli õppekavas, arvestades «Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses» sätestatud nõudeid õppeaasta pikkusele, õpilase suurima nädalakoormuse piiranguid ning tunnijaotusplaani.

(4) Riiklikust õppekavast suuremas mahus õpetatakse A-võõrkeelt, loodusõpetust, matemaatikat, geograafiat, bioloogiat ja ajalugu:

- a) Matemaatikale on antud 5 lisatundi (2 I kooliastmes, 2 II kooliastmes ja 1 III kooliastmes).
- b) A - võõrkeelele on antud 6 lisatundi (3 I kooliastmes ja 3 II kooliastmes).
- c) Loodusõpetusele on antud 4 lisatundi (3 I ja 1 II kooliastmes).
- d) Ajaloole on antud 1 lisatund II kooliastmes.
- e) Bioloogiale on antud 1 lisatund III kooliastmes.
- f) Geograafiale on antud 1 lisatund III kooliastmes.

(5) A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt. B-võõrkeelena õpitakse vene keelt.

(6) Kohustuslikud tasemetööd toimuvad I ja II kooliastme lõpul.

(7) 8. klassi õpilased sooritavad üleminekueksami.

(8) 3., 5. ja 7. klassi õpilased koostavad loovtöö. Loovtöö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord esitatakse loovtöö juhendis.

6.2 Õppe ja kasvatuse ajakasutus

(1) Õppeaasta koosneb neljast õppeveerandist ning haridus- ja teadusministri poolt määratud koolivaheaegadest.

(2) Õppeveerandites on kokku vähemalt 175 õppepäeva. Lõpuklassis on õppeveerandites kokku vähemalt 185 õppepäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.

(3) Õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides on:

- a) 1. klassis 20;
- b) 2. klassis 23;
- c) 3. ja 4. klassis 25;

- d) 5. klassis 28;
- e) 6. ja 7. klassis 30;
- f) 8. ja 9. klassis 32.

(4) Õpetaja planeerib oma tööd koostöös teiste õpetajatega. Õppeveerandi jooksul läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilastele teatavaks õppeveerandi algul.

(5) Kooli päevakava kajastab õppetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste nagu arenguringis ja ringides korraldavate tegevuste järjestust ja ajalist kestust. Kooli päevakava kehtestab direktor.

(6) Õpilasel on õigus lapsevanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel läbida osa õpet teistes õppeasutustes (sh huvikoolides) tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

7. Hindamine

7.1 Hindamine

(1) Hindamise eesmärk on:

- a) toetada õpilase arengut – anda tagasisidet õpilase õpitulemuste ja arengu kohta, innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ja suunata õpilast edasise haridustee valikul;
- b) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- c) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning põhikooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

(2) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Tagasiside õpilastele on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

(3) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning oma hinnete kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule.

(4) Kool annab õpilasele ja vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise ja hoolsuse kohta I ja III õppeveerandi lõpul. Nõuded õpilase käitumisele ja hoolsusele esitatakse kooli kodukorras.

(4) Õpitulemuste, käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid ja korda tutvustatakse õpilastele klassijuhataja poolt iga õppeaasta alguses ning lastevanematele klassi lastevanemate koosolekul, soovi korral ka individuaalselt.

(5) Õpilane saab klassi- või aineõpetajalt veerandi esimesel tunnil teada ainenõuded: mida ja millal antud õppeaines hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Hindamise korraldus avaldatakse kooli kodulehel.

(6) Õpilane saab oma hinnete kohta teavet õpetajatelt ja klassijuhatajalt. Lapsevanemal või eestkostjal on õigus saada teavet oma lapse hinnete kohta õpetajatelt ja klassijuhatajalt. Hinded tehakse lapsevanemale teatavaks kokkuleppel kooliga kas e-kooli kaudu või ka paberil.

(7) 1. klassi õpilaste teadmisi ja oskusi hinnatakse hinnangute kaudu. Alates 2. klassist hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi numbriliselt viiepallisüsteemis. Inglise keelt hinnatakse 2. klassis hinnangute kaudu.

7.2 Kujundav hindamine

- (1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega.
- (2) Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämistele ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
- (3) Õppetunni või muu õppetegevuse vältel saab õpilane õpetajalt, kaaslastelt või enesehinnangu abil enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade), ent ka käitumise, hoiakute ning väärtushinnangute kohta.
- (4) Õpilane kaasatakse hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ning tõsta õpimotivatsiooni.
- (5) Koolipere annab õpilasele igapäevaste tegevuste ja sündmuste vältel tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavade ja tegevustega.
- (6) Arenguveestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärast ja õpilase, vanema või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguveestlus võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguveestlusel seatakse uued eesmärgid õppimisele ja õpetamisele. Arenguveestluse oluline osa on õpilase enesehindamine.
- (7) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta. Õpimapp sobib arenguveestluse alusmaterjaliks.

7.3 Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

- (1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi väljendatakse vastavalt koolisisesele hindamissüsteemile kirjalike sõnaliste hinnangutega (1. klass) või numbritena (2.-9. klass).
- (2) Õpilase õpitulemuste hindamine toimub viieballilises hindamissüsteemis järgmiselt, kokkuvõtavad hinnad on ilma +, -:
 - a) Hinne 5 ehk "suurepärase" suuline/kirjalik vastus või praktiline töö (edaspidi õpitulemus), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav või ületab seda. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga „5“+, kui õpilane on saanud 100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust, hindegaga „5“, kui õpilane on saanud 93-99% maksimaalselt võimalikust punktide arvust, hindegaga „5-“, kui õpilane on saanud 90-92% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
 - b) Hinne 4 ehk „hea“ - hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid vastustes esineb mittesisuliselt ja mittepõhimõttelisi väiksemaid eksimusi.

Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „4+“, kui õpilane on saanud 86-89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust, hindega „4“, kui õpilane on saanud 79-85% maksimaalselt võimalikust punktide arvust hindega „4-“, kui õpilane on saanud 75-78% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

- c) Hinne 3 ehk „rahuldav“ – hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid ei ole täielik vaid esineb puudusi ja vigu, vastustes esineb ebakindlus. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „3+“, kui õpilane on saanud 70-74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust, hindega „3“, kui õpilane on saanud 55-69% maksimaalselt võimalikust punktide arvust, hindega „3-“, kui õpilane on saanud 50-54% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
 - d) Hindega „2“ ehk „puudulik“ hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „2“, kui õpilane on saanud 20-49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust
 - e) Hindega „1“ ehk „nõrk“ hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „1“, kui õpilane on saanud 0-19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- (3) Õpilast, kes õpib individuaalse õppekava järgi, hinnatakse vastavalt individuaalses õppekavas ette nähtud hindamise korrale.
- (4) Hinne loetakse positiivselt sooritatuks, kui see on hinnatud hinnetega 3- kuni 5+.
- (5) Lõpueksamid ja riiklikud tasemetööd hinnatakse vastavalt kaasasolevale hindamisjuhendile.
- (6) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, hinnatakse kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hindega «puudulik».
- (7) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega «puudulik» või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks

7.4 Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord

- (1) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks 10 tööpäeva jooksul.
- (2) Järelevastamise korraldamisel lähtutakse põhimõttest toetada õpilase soovi õppida.
- (3) Järelevastamise korraldus on esitatud kooli hindamisjuhendis.

7.5 Käitumise ja hoolsuse hindamine

- (1) 1.–3. kooliastmel hinnatakse õpilase käitumist ja hoolsust igal õppeveerandil.
- (2) Õpilaste käitumist ja hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega.
- (3) Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis. Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.
- (4) Käitumist ja hoolsust hinnatakse hinnetega «eeskujulik», «hea», «rahuldav» ja «mitterahuldav».

- (5) Käitumishindega “eeskujulik” hinnatakse õpilast, kellel üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgmine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid pidevalt ja eeskujulikult.
- (6) Käitumishindega “hea” hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid.
- (7) Käitumishindega “rahuldav” hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid esineb eksimusi, mille tõttu vajab õpetajate ja lapsevanemate tähelepanu ja suunamist.
- (8) Käitumishindega “mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kellel üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimisel ja kooli kodukorra nõuete täitmisel esineb tõsiseid vajakajäämisi. Õpilase käitumist võib hinnata mitterahuldavaks ka üksiku õigusvastase või ebakõlbelise teo eest.
- (10) Hoolsushindega “eeskujulik” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel püüdlik, hoolas ja iseseisev, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.
- (11) Hoolsushindega “hea” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, on hoolikas ja õpib võimetekohaselt.
- (12) Hoolsushinde “rahuldav” saab õpilane, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid, kuid ei ole piisavalt järjekindel ega õpi kõiki aineid oma tegelike võimete ja arengutaseme kohaselt.
- (13) Hoolsushindega “mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppeülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult, ei täida tundides õpetajate nõudmisi, jätab sageli oma kodused õppeülesanded tegemata.

7.6 Kokkuvõtvad hinded ja järgmisse klassi üleviimine

- (1) Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine veerandi ja poolaastahinneteks ning nende hinnete koondamine aastahinneteks.
- (1) 1. klassis kasutatakse kokkuvõtva hindamisena neli korda õppeaastas toimuvat kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist, millel ei ole numbrilist ekvivalenti. Kokkuvõtvast hinnangus kajastub, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.
- (2) 2. klassis kasutatakse inglise keeles neli korda õppeaastas toimuvat kokkuvõtva hindamisena arvestatud või arvestamata + hinnang. Kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist, millel ei ole numbrilist ekvivalenti. Kokkuvõtvast hinnangus kajastub, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.
- (3) Ühe nädalatunniga õpetatavates õppeainetes võib aineõpetaja kokkuvõtva hindena kasutada veerandihinde asemel poolaastahinnet.
- (4) Kui õppeperioodi keskel on õppeaine veerandi- või poolaastahinne või -hinnang jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde või -hinnangu väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «puudulik» või antakse tulemustele mitterahuldav hinnang.
- (5) Õpilasele, kelle veerandi- või poolaastahinne on «puudulik» või kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem vastavalt kooli õppekavas sätestatule, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.
- (6) Veerandi- või poolaastahinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.
- (7) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt veerandi- või poolaastahinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne «puudulik» või mitterahuldav hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne

õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

(8) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamis õppeaines aastahinne «puudulik» või mitterahuldav hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses tuuakse esile kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

(9) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamis õppeaines aastahinne «puudulik» või mitterahuldav hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

(10) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja - arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

(11) Lõikes 5 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajaks.

7.7 Põhikooli lõpetamine

(1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt «rahuldavad» ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele ja matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

(2) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:

- a) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
- b) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

(3) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kelle individuaalne õppekava sätestab teistsugused nõuded võrreldes riikliku õppekavaga, on lõpetamise aluseks individuaalse õppekava õpitulemuste saavutatus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel (ühtsete küsimustega põhikooli lõpueksamitöö kohandamine, abivahendite kasutamine, koolieksam vms) vastavalt haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

8. Õpilase juhendamise, õpilase ja vanema teavitamise ning nõustamise põhimõtted ja korraldus.

(1) Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse meeskonnatöona (lapsevanem, aineõpetaja või klassijuhataja) välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, võimaldatakse täiendavat pedagoogilist juhendamist tugiõppe tundide raames.

(2) Vajaduse korral nõustatakse õpilast ja õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ning kodus õppimises.

(3) Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

(4) Õpilasele ning vanematele tagatakse teabe kättesaadavus õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus, õpiabi saamise võimalused ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeveerandi või poolaasta algul. Teavet edastatakse kooli kodulehe, lastevanemate üldkoosolekute ning koosolekute, klassijuhatajate ja aineõpetajate kaudu.

9. Hariduslike erivajadustega õpilased ja nende õppekorralduse põhimõtted.

(1) Hariduslike erivajadustega on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õpest eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, tugipersonal,) või taotletavates õpitulemustes.

(2) Kui koolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane, võidakse õpilase vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada «Eesti keel teise keelena» ainekava alusel.

(3) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võidakse lapsevanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õpest.

(4) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks võidakse kasutada vaba tunniressurssi.

(5) Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võidakse teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilane ja õpilase vanem. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, koostatakse muudatuste rakendamiseks individuaalne õppekava.

(6) Kui individuaalse õppekavaga ettenähtud muudatused ja kohandused ei võimalda riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemusi saavutada, rakendame individuaalset õppekava nõustamiskomisjoni soovitusel.

(7) Väikeklassis või ühele õpilasele keskendatud õppe puhul võib kooli õppekavas võrreldes käesoleva määrusega muuta tunnijaotusplaani, näha ette vähendatud või asendatud õpitulemused võrreldes käesolevas määruses sätestatud taotletavate õpitulemustega ning vähendatud õppekoormuse, kuid mitte alla 20 õppetunni õppenädalas.

(8) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerimiseks on koolil lisaks eraldi kord „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldus“

10. Karjääriteenuse korraldus

(1) Karjäärinõustamisega aidatakse õpilasel arendada teadlikust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuuskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjäärioskuste tegemist ja eneseteostust.

(2) Karjääriõpetuse peateemadeks on:

a) enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel;

- b) õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmaõppimine;
 - c) karjääri planeerimine ja otsustamine.
- (3) Koolis kuuluvad karjääriteenuste süsteemi:
- a) valikainetund II ja III kooliastmes;
 - b) erinevate õppimisvõimaluste tutvustamine eri ainetundides, klassijuhatajatundides;
 - c) silmaringi laiendamine läbi vastavate messide (Noor Meister, Teeviit jms);
 - d) kohtumiste korraldamine erinevate spetsialistide, teiste koolide esindajate, vilistlastega;
 - e) spetsialistide juhendamisel kutsesobivus testide täitmine, õpiplaani koostamine ning rollimängud.
- (4) Karjääriplaneerimisel kasutatakse koolis nii individuaalseid kui ka grupinõustamisi. Individuaalnõustamisel osaleb lisaks õpilasele soovi korral ka lapsevanem. Vajadusel lepatakse kokku korduskohtumine. Grupinõustamisel osaleb grupp, klass. Grupinõustamisel tehakse erinevaid teste, rollimänge ja tutvustatakse erinevaid õppimisvõimalusi.
- (5) Koolis nõustavad õpilasi vastavalt oma pädevusele karjäärikoordinaator, aineõpetajad ja klassijuhatajad.

11. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

- (1) Õppetegevuse planeerimise, seire ja õpetamise sisu läbimõelduse eesmärgil koostab õpetaja ainekava järgi töökava, mis on kooskõlas kooli õppekavaga ning vastab tunnijaotusplaanile.
- (2) Töökava on dokument, mille alusel toimub õppetöö õppetunnis. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni, õppekäigu või õuesõppe tunnina.
- (3) Töökava koostamine ja arendamine kuulub aineõpetaja pädevusse.
- (4) Aineõpetaja kujundab kooli õppekava alusel välja töökava, mis arvestab klassi omapära, kooli arengusuunda, aasta üldtööplaani ning kooli eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse.
- (5) Aineõpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut.
- (6) Aineõpetaja töökava on vormistatud 35 õppenädala plaanina (v a kehalise kasvatuses plaan, mis koostatakse kuuplaanina).
- (7) Aineõpetaja töökava koosneb järgmistest osadest:

Nädal	Õpitulemus	Õpisisu	Üldpädevused	Ainetevaheline lõimimine	Õpitulemuse kontrollimise aeg ja moodus	Märkused
-------	------------	---------	--------------	--------------------------	---	----------

Olenevalt aine spetsiifikast võib töökava olla ka teisiti struktureeritud.

- (8) Õpetaja esitab töökava kinnitamiseks direktorile õppetöö poolaasta alguses elektroonselt kooli elektroonilises võrgus.
- (9) Iga õppeveerandi algul teeb õpetaja oma töökava alusel õpilastele, vajadusel ka vanematele, teatavaks õppeaines läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid ja kokkuvõtva hinde kujunemise põhimõtted. Samas teeb õpetaja teatavaks konsultatsioonide ajad, nõutavad õpitulemused, nende kontrollimise/hindamise aja ja vormi (ainenõuded) ning järelvastamise ja järeltööde sooritamise korra ja ajad.

12. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- (1) Õppekava demokraatliku arendamise ning täiendamise ja muutmise eest vastutab direktor.
- (2) Surju Põhikooli õppekava on pidevas arengus. Õppekava hoitakse vastavuses Eesti Vabariigi õigusaktidega, HTM määrustega, arvestatakse ühiskonna vajadusi ja koolipere ettepanekuid.
- (3) Surju Põhikooli õppekava täitmist hinnatakse iga õppeaasta viimases õppenõukogus, kus analüüsitakse õppekava edukust.
- (4) Kooli õppekava uuendamiseks võivad ettepanekuid teha kõik Surju Põhikooli õpetajad, lapsevanemad ja õpilased.
- (5) Õppekava uuendamiseks ja täiendamiseks koostatakse igal aastal kooli õppekava arenduse tegevuskava, kus näidatakse ära konkreetsed tegevused ja töövormid ning nende eest vastutajad. Õppekava arenduse tegevuskava on kooli üldtööplaani osa.
- (6) Õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.

13. Rakendussätted

- (1) Kooli õppekava jõustub 1. septembril 2013. a täies mahus.